

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
 Allmänna avdelningen
 Enhet 12

DOM
 2013-02-05
 Meddelad i
 Stockholm

Mål nr
 25331-12

SÖKANDE

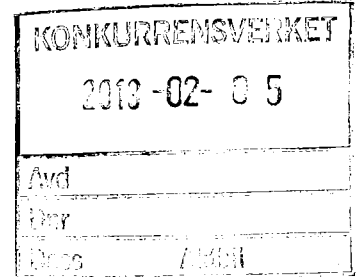
Hantverksjouren Sverige AB, 556684-9971

Ombud:

Advokaterna Stefan Walhagen och Fredrik Wennerstrand
 Advokatfirman af Petersens
 Box 7495
 103 92 Stockholm

MOTPART

Folktandvården Stockholms län AB, 556574-3597
 Box 6420
 113 82 Stockholm

SAKEN

Överprövning enligt lagen om offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller ansökan och förordnar att upphandlingen ska göras om.

Dok.Id 316926

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: förvaltningsrattenistockholm@dom.se	08-561 680 01	måndag – fredag 09:00-15:00

YRKANDEN M.M.

Folktandvården Stockholms län AB (Folktandvården) genomför en upphandling som avser ombyggnad av en tandvårdsklinik. Ett öppet förfarande används. Folktandvården har beslutat att träffa avtal med AB Temacus.

Hantverksjouren Sverige AB (Hantverksjouren) ansöker om överprövning av upphandlingen med yrkande att förvaltningsrätten

- i första hand ska förordna om rättelse som ska innebära att Hantverksjourens anbud ska antas, och
- i andra hand att upphandlingen ska göras om.

Till stöd för sin talan uppger Hantverksjouren bl.a. följande. Folktandvården har vid anbudsutvärderingen och tilldelningen tillämpat utvärderingsgrunden det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet, trots att upphandlingen skulle ha avgjorts enligt grunden lägsta pris.

Natten mellan torsdagen den 15 november och fredagen den 16 november 2012 meddelade folktandvården via www.tendsign.com att ett kompletterande förfrågningsunderlag (anbudsformulär med revideringsdatum den 15 november 2012) fanns att hämta. Detta uppmärksammades inte av Hantverksjouren, som lämnade in sitt anbud på det ursprungliga anbudsformuläret den 20 november 2012; den sista möjliga dagen för att lämna anbud. Den tid som gavs anbudsgivarna att inkomma med det reviderade anbudsformuläret, i realiteten två och en halv dagar om man bortser från helgen, var oskäligt kort. Särskild hänsyn bör vid denna bedömning tas till att det är fråga om byggnads- och anläggningsarbeten. Det är synnerligen ovanligt att byggtreprenörer bedriver verksamhet endast med egna resurser, varför anbudsgivare är beroende av uppgifter från underentreprenörer att lägga till grund för sina anbud.

Hantverksjourens anbud har därutöver uteslutits med motiveringen att bolaget inte använt sig av det reviderade anbudsformuläret, trots att något sådant skall-krav inte finns. Samtliga begärda uppgifter i anbudsformuläret har dock redovisats av Hantverksjouren och bolagets anbud skulle därför ha tagits upp till prövning. Detta oaktat att antal timmar (100) per arbetare inte explicit angetts.

Folkvandvården bestrider bifall till Hantverksjourens ansökan och uppger bl.a. följande. Upphandlingen har lägsta pris som utvärderingsgrund. Vad som anges i tilldelningsbeslutet om att det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet antagits är ett skrivfel.

Det reviderande anbudsformuläret skickades ut på morgonen fredagen den 16 november 2012; fem hela dagar före sista dag för att avlämna anbud. Samtliga anbudsgivare – däribland Hantverksjouren – har haft sedvanliga och numera obegränsade möjligheter att komma åt meddelanden och uppdateringar via e-post till mobiltelefoner, datorer m.m. efter eget val. Justeringarna bestod av förtydliganden i två avseenden; uppgift om antal timmar (100) per arbetare för vissa sedan tidigare angivna arbetsmoment samt borttagande av två tidigare särredovisade moment för investeringsbidrag (tilläggsisolering och lanterniner). Justeringen vad gäller antalet timmar skedde för att samtliga anbudsgivare skulle ha samma förutsättningar att lämna priser. Om justeringen inte hade gjorts, hade varje anbudsgivare själv fått uppskatta antalet timmar för arbetarna. De andra momenten togs bort för att det inte fanns tillräckligt med underlag för anbudsgivarna att på ett enhetligt och likabehandlande sätt kunna ange priser. Förtydligandena har inte förändrat förutsättningarna på något annat sätt än att anbudsgivarna inte längre fritt kunde ange antal timmar för arbetare och att anbudsgivarna inte behövde offerera priser för två av de ursprungliga fyra momenten. Förtydligandena har dock säkerställt transparens och likabehandling i upphandlingen och har därför varit av betydelse för Folkvandvården. Samt-

liga anbudsgivare har haft skäligt rådrum och tid för avgivande av korrekta anbud.

I de administrativa föreskrifterna ställs ett antal skall-krav på anbudens form och innehåll. Kraven anger tydligt hur ett anbud ska lämnas. Varje rimligt informerad och normalt omsorgsfull anbudsgivare borde ha förstått vikten av att hålla sig informerad om eventuella uppdateringar under anbudstiden och av att använda sig av korrekt anbudsformulär. Att Hantverksjouren har lämnat sitt anbud på fel formulär och därmed lämnat ett ofullständigt anbud bör inte ligga Folkvandvården till last.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Folkvandvården har, innan tiden för att lämna in anbud gått ut, gjort vissa justeringar i förfrågningsunderlaget. Justeringarna är av sådan art att de kräver ytterligare insatser från anbudsgivares sida, bl.a. vad avser specificering av pris för olika arbetare. Det reviderade förfrågningsunderlaget har skickats ut tre arbetsdagar (fem dagar inklusive helg) före sista dag för att lämna anbud. Detta är en så pass kort tid att anbudsgivare, enligt förvaltningsrättens mening, inte kan anses ha getts tillräckligt tidsutrymme för att anpassa sina anbud. Förvaltningsrätten beaktar därvid särskilt att frågor som kan uppkomma hos anbudsgivare – om de t.ex. upplever förfrågningsunderlaget som oklart eller otydligt – enligt de administrativa föreskrifterna (AFB.21) inte kommer att besvaras om de ställs senare än sju dagar före anbudstidens utgång. Någon möjlighet för presumtiva anbudsgivare att ställa frågor till Folkvandvården i anledning av de justeringar som har gjorts har därmed inte funnits. Förfarandet strider mot denna bakgrund mot 8 kap. 1 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling och har medfört att Hantverksjouren har lidit, eller i vart fall kunnat komma att lida, skada. Det finns därför grund för förvaltningsrätten att i enlighet med 16 kap. 6 § samma lag förordna att upphandlingen ska göras om.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1 A LOU)

Göran Wickström

Rådman

Håkan Jöngren har föredragit målet.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut var till förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,

2. det beslut som överklagas med uppgift
3. om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
4. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
5. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
6. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppgive sitt namn, adress och telefonnummer.

Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska Ni utan dröjsmål anmäla ändringen till kammarrätten.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

DV 3109/1A LOU